

Asia: VN/5716/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi kirjanpitolain ja tilintarkastuslain 3 luvun muuttamisesta sekä valtioneuvoston asetukseksi tuloverokertomuksen sisällöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tilastokeskuksen lausunto hallituksen esitysluonnokseen kirjanpitolain ja tilintarkastuslain muuttamisesta

Vastauksena lausuntopyyntöön hallituksen esitysluonnokseen kirjanpitolain ja tilintarkastuslain 3 luvun muuttamisesta sekä valtioneuvoston asetuksesta tuloverokertomuksen muuttamiseen Tilastokeskus toteaa seuraavaa.

Tilastokeskus pitää lakiluonnoksien keskeisiä muutoksia hyvinä ja erittäin kannatettavina tilastotuotannon kustannustehokkuuden paranemisen ja laadun kehittymisen kannalta.

Digitaalisen tilinpäätöksen laatimista ja rekisteröimistä koskevat ehdotukset ovat myös yleisemmin digitaalisuuden edistämisen ja tiedon hyödyntämisen näkökulmasta myönteisiä. Hyötyjen saavuttamisen edellytyksenä on sähköisen raportoinnin laajamittainen käyttöönotto. Lisäksi digitalisaation tulisi nopeuttaa tiedon synnyn ja jakelun prosesseja kaikkien toimijoiden osalta.

Tilastokeskus kannattaa digitaalisuuden edistämiseen ja rakenteisen tiedon hyödyntämiseen liittyviä tavoitteita, jotka huomioivat myös asiakasryhmien erilaiset kyvykkyydet. Raportoinnin aloittaminen suuryrityksistä ja eteneminen pienempiin yrityksiin on myös tilastotuotannon näkökulmasta oikea. Kuitenkin myös keskisuuria yrityksiä pienempien yritysten digitaalisen tilinpäätösraportoinnista tulisi säätää velvoittavasti sopivaksi arvioidulla siirtymäajalla jo tässä yhteydessä. Yrityksille ja heidän

palvelutarjoajilleen on tärkeää antaa kannustava ja ohjaava näkymä pidemmän ajan toimien suunnittelemiseksi.

Maakohtainen tuloveroraportointi

Suuryritysten ja näiden määräysvallassa olevien tytäryritysten sekä näiden sivuliikkeiden maakohtaisesti eritelty raportointi tuloverotiedoista auttaa Tilastokeskusta määrittelemään paremmin näiden harvojen, mutta merkityksellisten yritysten osalta taloudellisen toiminnan jakautumisen valtioiden välillä, jolloin Suomen tilastoihin kuuluvaan osan ja vieraiden kansantalouksiin kuulumisen välillä helpottuu. Lisäksi tuloverokertomuksen tiedot auttavat konsernirakenteiden ja siihen kuuluvien yritysten toimialojen määrittelyssä. Raportoinnin raja vastaa hyvin tilastoinnin kannalta keskeisimpien konsernien tietojen käsittelytarpeisiin.

Maakohtaisten tuloverotietojen raportointi koneellisesti luettavassa rakenteisessa säädelyssä muodossa helpottaa tietojen jatkohyödyntämistä mm. tilastoinnissa. Raportointi 12 kk viiveellä Kaupparekisteriin on asianmukainen tilastoinnin tarpeisiin, kunhan raportoinnin toteutumista määräajassa valvotaan ja edellytetään.

Tuloveroraportoinnin väliaikainen lykkääminen on yritykselle mahdollista 5 vuoden ajaksi, jos tietojen julkaiseminen saattaisi vakavasti vahingoittaa yrityksen kaupallista asemaa. Tilastokeskus katsoo, että tässä tapauksessa tuloverokertomus tulisi kuitenkin raportoida Patentti- ja rekisterihallitukselle kaupparekisteriin ja edelleen Tilastokeskukselle, vaikka tietojen julkistusta ei muutoin tarvitsisikaan tehdä. Tällöin tiedot voisivat olla salassa pidettäviä. Tämän menettelytavan pitäisi riittää suojelemaan yrityksen etuja.

Digitaalinen tilinpäätös

Tilastokeskus vastaanottaa Patentti- ja rekisterihallitukselta nykyisin pääosan tilinpäätöksistä ns. tilinpäätöskuvina ja pienen osan iXBRL-muotoisia tilinpäätöksinä. Suurten ja keskikokoisten yritysten sekä säätiöiden tilinpäätöksensä toimittaminen digitaalisessa muodossa rekisteröitäviksi lisää näiden hyödynnettävyyttä valtavasti, kun käytettävissä on rakenteinen tieto nykyisten tilinpäätöskuvien sijaan.

Konsernien osalta tilinpäätöksien liitetiedoissa raportoitavat konsernin rakennetiedot ovat tärkeitä yritysrekisterin konsernirekisterille. Tietojen hyödynnettävyys on tällä hetkellä heikko, koska tiedot eivät ole rakenteisessa muodossa. Lakiesityksen materiaalin perusteella on epäselvää ovatko myös liitetiedot rakenteisina raportoitavaa tietoa. Tältä osin olisi toivottavaa, että ainakin soveltuvilta osin tilinpäätöksen liitteissä esitettävät tiedot olisivat rakenteisia, erityisesti konsernirakennetta kuvaavat

tiedot ja markkinaehtoista toimintaa kuvaavat euromääräiset tiedot sekä käyttöomaisuuden lisäykset ja vähennykset, joita käytetään tilastoinnissa lähdetietoina. Tätä liitteiden tavoiteltua tietosisällön muotoa olisi hyvä kuvata lain perusteluissa tarkemmin, mitä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen digitaalisella laatimisella tarkoitetaan erityisesti liitetietojen osalta.

Velvoitteen voimaan tuloportaittain alkavilta tilikausilta on aikataulutettu sopivan tiiviiksi siirtymän hyötyjen toteutumisen kannalta sekä on perusteltu toiminnallinen ratkaisu.

Tilastokeskus ei pidä digitalisaatiota edistävänä ratkaisuna jättää laissa määrittelemättä digitaalisen tilinpäätöksen raportointi pakolliseksi myös keskisuuria yrityksiä pienemmille yrityksille, vaikka lakiluonnoksessa on Patentti- ja rekisterihallitukselle annettu mahdollisuus päättää myöhemmin pienempien yritysten digitaalisesta raportoinnista. Lainsäädännöstä tuleva velvoite on selkeä kannustin yrityksille ja heidän palvelutarjoajilleen kehittää digitaalisen tilinpäätöksen tuottamisessa ja raportoinnissa tarvittavia kyvykkyyksiä. Laissa tulisi esimerkiksi määritellä vuosittain kasvava joukko sopivaksi katsottavalla menettelyllä siirtymään digitaalisen raportoinnin piiriin ennalta määritellyn aikataulun mukaisesti.

Mikäli lakiin ei kirjata edellä mainittua velvoitetta niin Patentti- ja rekisterihallituksen keskisuuria yrityksiä pienempien yritysten digitaalisen tilinpäätösraportoinnista annettavan päätöksen tulisi olla velvoittava samalla tapaa kuin laissa isoille ja keskisuurille yrityksille annettu velvoite on. Mikäli määräys ei ole velvoittava kyseessä ei ole määräys vaan suositus. Käytännön kokemukset vapaaehtoisesta raportoinnista osoittavat, että vapaaehtoisuus tarkoittaa usein samaa kuin raportoimattomuus, esimerkkinä Tulorekisterin vapaaehtoiset muuttajat.

Tilinpäätöksen raportoinnin aikataulu on nykyisin 6 kk tilikauden päättymisestä ja tilinpäätöksen vahvistamisesta 2 kk kuluessa toimitettava Patentti- ja Rekisterihallitukselle. Tilastokeskus saa tällä hetkellä Veron vastaanottamia vahvistamattomia tilinpäätöksiä Patentti- ja Rekisterihallituksen kautta noin 4 kk viiveellä. Olisi toivottavaa, että digitaalinen tilinpäätösraportointi helpottaisi yritysten tilinpäätösraportointia ja samalla myös nopeuttaisi tilinpäätösten käyttöön saattamista. Raportointiaikataulujen noudattaminen ja nopeuttaminen on tärkeää tilastotuotannon laadulle ja tietojen hyödyntämiselle muualla yhteiskunnassa.

Kirjanpitolain muuttamista koskevan hallituksen esityksen mukaan myös säätiöiden tulisi laatia ja rekisteröidä digitaalinen tilinpäätös, mutta ilmeisesti niitä ei kaupparekisterilakia koskevan ehdotuksen mukaan kuitenkaan velvoitettaisi toimittamaan sitä sähköisesti. Tältä osin on ilmeisesti syntymässä tulkinnallista ristiriitaa.

Tilinpäätösten laajempi raportoiminen Kaupparekisteriin

Tilastokeskus tahtoo lisäksi kiinnittää huomiota asunto-osakeyhtiöiden tilinpäätösten raportoinnin kehittämiseen. Myös asunto-osakeyhtiöiden tilinpäätösten digitalisoitumista olisi hyvä kiihdyttää lähivuosina, jotta nämäkin tiedot saataisiin rakenteisina tilastoinnin käyttöön.

Tilastokeskuksen näkemyksen mukaan myös Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämän kaupparekisterin palvelukyvyn ja käyttäjien hyödyn näkökulmasta olisi perusteltua, että myös listayhtiöiden pörssille raportoimat ESEF-tilinpäätökset olisivat osa kaupparekisterin kattavia tilinpäätösaineistoja.

Raportointivelvoitteiden noudattaminen

Tässä yhteydessä Tilastokeskus haluaa kiinnittää huomiota siihen, että myös suhteellisen isot yrityksen jättävät noudattamatta tilinpäätöksen toimittamisen Patentti- ja rekisterihallitukselle määräajassa. Yritystilastoinnissa isojen yritysten merkitys on toimialallaan usein huomattava. Tässä yhteydessä olisi syytä kiinnittää huomiota käytössä oleviin insentiiveihin ohjata yrityksiä oikea-aikaisen tilinpäätösraportointiin, jotta lainvelvoite tulee tosiasiallisesti noudatettua ja omia palvelujaan tilinpäätöksien päälle rakentaneiden toimijat ja heidän asiakkaansa eivät joudu tästä perusteettomasti kärsimään. Tilastotuotanto on myös erittäin riippuvainen hallinnollisista aineistoista ja niiden merkittävät vajavaisuudet ja myöhästymisen vaikuttavat tilastojen tuotantoon. Nopeus ja oikea-aikaisuus ovat yksi tiedon laadun ominaisuus.

Lisäksi yrityksen, osuuskunnan ja sivuliikkeiden velvollisuus tarkistaa ja vahvistaa vuosittain, että kaupparekisteriin merkityt tiedot ovat ajan tasalla parantaa tiedon laatua ja tästä näkökulmasta perusteltu.

Tilastokeskuksen kuulemisvelvoitteen huomioiminen

Lakiehdotuksessa on hyvin huomioitu EU:n tilastolain velvoite tilastoviranomaisen kuuleminen rekistereihin vaikuttavien muutosten valmistelussa koskien Patentti- ja rekisterihallituksen mahdollisuutta antaa päätöksiä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadintaan ja rekisteröintiin digitaalisena.

Tilastokeskus haluaa kannustaa julkisen hallinnon rekisterinpitäjiä kehittämään tietovarantojensa laatua ottamalla käyttöön julkisen hallinnon suosituksena julkaistavat tietoaineistojen laatuksiteerit.

Kriteerien käytöllä arvioidaan parannettavan tietojen yhteen toimivuutta ja lisättävän tiedon käyttömahdollisuuksia.

Yleisesti digitalisaation edistämisestä

Tilastokeskus pitää tilastoimen palvelukyvyyn ja laadukkaan tuotannonkehittymisen kannalta keskeisenä Suomen digitalisaation kiihdyttämistä, rakenteisien standardimuotoisen talous- ja tapahtumakohtaisen tiedon syntyä ja sen varmistamista, että syntyviä tietoja voidaan saada tilastotarkoituksiin riippumatta kenen hallusta tiedot ovat. Lisäksi digitalisaation toivotaan nopeuttavan yleisesti nykyisiä yritysten raportoinnin prosesseja ja tässä yhteydessä nimenomaan tilinpäätösten raportointia.

Tilintarkastuslaki

Tilintarkastuskertomuksessa on annettava lausunto tuloverokertomuksen rekisteröinnin ja julkistamisen velvollisuudesta ja onko rekisteröiminen ja julkistaminen tehty säädetyllä tavalla. Tämän lausunnon valvontaprosessissa tarvittavien tietojen tulisi olla osa tilintarkastuskertomuksen rakenteista tietoa, jotta tilintarkastuskertomuksen erikseen ilmoittaminen Patentti- ja rekisterihallitukselle ei johda manuaaliseen valvontaprosessiin.

Valtioneuvoston asetus tuloverokertomuksen sisällöstä

Tilastokeskuksella ei kommentoitavaa asetuksen sisältöön.

Pasi Henriksson

Ylijohtaja

Pääjohtajan sijaisena

Johanna Laiho-Kauranne

Ylijohtaja

Kanninen Sami
Tilastokeskus